

**TIJDSCHRIFT
VOOR
NUMISMATIEK**

**EUROPEES GENOOTSCHAP
VOOR MUNT- EN PENNINGKUNDE**

NOVEMBER-DECEMBER 1980 - VOL. XXX - Nr. 6
TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

ALGEMENE VERGADERING VAN HET E.G.M.P. DENDERMONDE 29 MAART 1981

Met genoegen heeft de raad van beheer van het E.G.M.P. het voorstel aanvaard van de afdeling Dendermonde om de jaarlijkse algemene vergadering van 1981 in deze stad te laten doorgaan. De vergadering zal plaats hebben in het Stadhuis op zondag 29 maart 1981 en vangt aan om 10 u.

Dagorde:

1. Verwelkoming door de voorzitter en de ondervoorzitter van de afdeling Dendermonde.
2. Verwelkoming door de voorzitter van het E.G.M.P. en verslag over de activiteiten in het voorbije dienstjaar, over de beraadslagingen van de raad van beheer en over de ingediende voorstellen aangaande de toename van de belangstelling voor en de aktiemiddelen van het E.G.M.P.
3. Verslag van de algemeen secretaris.
4. Verslag van de schatbewaarder.
5. Verslag van de verificateurs der rekeningen.
6. Ontlasting van de raad van beheer.
7. Algemene gedachtenwisseling.
8. Vaststellen van het lidgeld voor 1982.
9. Statutaire verkiezingen.
10. Aanstelling van de verificateurs der rekeningen.
11. Overhandiging van de penning van het E.G.M.P., geslagen ter gelegenheid van deze algemene vergadering.

Deze penning vervolledigt de zeer gezochte reeks van de penningen van het E.G.M.P. De voorzijde is geïnspireerd op een Tournooise groot uit de jaren 1300, geslagen onder Jan van Namen. De keerzijde toont een aangepaste gelegenheidstekst en de opdracht. Deze penning zal ter plaatse kunnen aangekocht worden doch eveneens schriftelijk besteld worden per postkaart te sturen aan de heer Pierre le Maire, de Broquevillelaan 53 Bus 12 te 1200 Brussel. Zoals gebruikelijk zal de penning verkocht worden tegen de kostprijs.

Na het officieel gedeelte van de vergadering zal de heer Prof. Dr. R. Bogaert een lezing houden over "De oorsprong en ontwikkeling van het geld". Zij zal geïllustreerd worden met lichtbeelden.

Alle leden die de algemene vergadering bijwonen zullen een aanwezigheidsbewijs ontvangen en worden verzocht zich omstreeks 14.30 u. naar het restaurant «De Ommeganck», Grote Markt te begeven alwaar zij tegen afgifte ervan een speciaal door de afdeling Dendermonde geslagen penning en een gratis consumptie zullen aangeboden krijgen.

Het einde van de algemene vergadering is voorzien omstreeks 12.30 u. en de leden die het wensen (en wij hopen dat zij talrijk zullen zijn) kunnen in een aangenaam kader en een gezellige sfeer het middagmaal gebruiken in het restaurant «Den Ommeganck», Grote Markt. Deze vriendenmaaltijd kan bekomen worden tegen de democratische prijs van 350-400 BF, B.T.W. inbegrepen, dranken uiteraard niet. Leden die wensen deel te nemen aan het middagmaal worden verzocht zich ten laatste vóór 11 maart 1981 kenbaar te maken, hetzij door middel van een brief of postkaart hetzij telefonisch aan de heer H.G. Galle, Sint-Gillislaan 141 te 9330 Dendermonde, tel. 052/21.22.14 of 091/48.93.74.

In de namiddag kunnen de leden een bezoek brengen aan het Stedelijk Museum alwaar bij die gelegenheid een tentoonstelling zal georganiseerd zijn over munten, medailles en kerkpenningen van Dendermonde. Nadien kan ook nog een bezoek gebracht worden aan het stadhuis (verzameling schilderijen van de 19de eeuwse Dendermondse school) en aan de Benedictijnerabdij. Belangstellenden kunnen thans reeds een toeristische folder van Dendermonde toegestuurd krijgen.

De dames van de leden worden speciaal uitgenodigd voor deze gelegenheid en ter hunner intentie wordt in de voormiddag een geleid bezoek georganiseerd, waarbij de voornaamste bezienswaardigheden van de stad aan de beurt komen zoals het Begijnhof en het Begijnhofmuseum en ook het nieuwe Zwijske-museum. In de namiddag kunnen zij dan de voornoemde bezoeken meemaken. Er zijn Nederlandstalige en Franstalige gidsen voorzien.

EREPRIJS NUMISMATICA TIENEN

Bewust van de noodzaak tot bevordering van de numismatiek onder de verzamelaars, heeft Numismatica Tienen, afdeling van het E.G.M.P. en aangesloten bij de Cultuurraad van Tienen, besloten een tweejaarlijkse Ereprijs Numismatica Tienen in het leven te roepen.

Deze prijs zal toegekend worden aan de persoon, vereniging of instelling welke zich uitzonderlijk verdienstelijk gemaakt heeft op gebied van de numismatiek in het raam van de Vlaamse volksgemeenschap. De bevordering van de numismatiek zal op de breedst mogelijke interpretatie rusten en kan geschieden door publikaties, onderzoeken, voordrachten, activiteiten in het numismatische verenigingsleven, door tentoonstellingen, enzomeer.

De Ereprijs Numismatica Tienen wordt door de heer R. Boel, voorzitter van de Vlaamse Cultuurraad overhandigd aan de heer Aimé Haeck. De heren G. Geens, Minister van de Vlaamse Gemeenschap, en J. Coel, burgemeester van Tienen, en de Tiense gemeenteraadsleden treden de hulde bij.

In overleg met en op voorstel van de adviserende raad bestaande uit de heren J. Lippens, conservator van het Penningkabinet, P. De Baeck, voorzitter van het Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde en van het Koninklijk Belgisch Genootschap voor Numismatiek, R. De Keyzer, secretaris van de Commissie voor Numismatiek v.z.w. en A. Van Keymeulen, redacteur van het Tijdschrift voor Numismatiek, heeft Numismatica Tienen besloten haar prijs 1980 toe te kennen aan de heer **Aimé Haeck** uit Dilbeek voor de publikatie van zijn werk «*Munten van de Graven van Vlaanderen (1556-1754)*», deel III.

Ter gelegenheid van de Internationale Numismatische Dag van Numismatica Tienen op 11 november 1980 overhandigde de heer Rik Boel, erevoorzitter van Numismatica Tienen, volksvertegenwoordiger en voorzitter van de Vlaamse Cultuurraad aan de laureaat de ereprijs en het getuigenschrift, terwijl deze laatste uit de handen van de heer Jozef Coel, erevoorzitter van Numismatica Tienen en burgemeester van Tienen, de herinneringsmedaille ontving.

De Vlaamse numismaten wensen de heer Aimé Haeck, sedert 1958 lid van het E.G.M.P. waarbij hij van 1960 tot 1962 de functie van algemeen secretaris waarnam, van harte proficiat en hopen dat de toekenning van deze ereprijs een stimulans moge zijn om de ingeslagen weg verder te volgen opdat zij spoedig een wetenschappelijk verantwoord Deel II van de «*Munten van de Graven van Vlaanderen*» in het Nederlands zouden kunnen raadplegen.

DE ONTWIKKELING VAN DE NUMISMATISCHE MARKT

Albert DELMONTE

Het is alreeds bijna twee jaar geleden dat de heer Maurice Colaert zijn uitstekend artikel «Een blik op de laatste twintig jaar numismatiek. Positieve en negatieve aspecten» liet verschijnen in *Miscellanea Numismatica*, in 1978 gepubliceerd door de afdeling Numismatica Tienen. De schrijver brengt enige opzienbarende feiten aan de dag en stelt een reeks vragen op dewelke het niet zo eenvoudig is de juiste antwoorden te verstrekken. Het valt te betreuren dat een dergelijk artikel, éénmaal gelezen, weer in de vergetelheid geraakt terwijl het daarentegen ruimschoots verdient bij regelmatige tussenpozen opnieuw onder de aandacht gebracht te worden.

In 1885 verscheen een beknopte brochure getiteld «*Guide de l'acheteur de monnaies ou tableau du prix des monnaies du Hainaut, Brabant, Flandre et Liège*» van de hand van R. Dupriez, boekhandelaar-numismaat, Sennelaan 14 te Brussel. Deze was de oudere broeder van Charles Dupriez, die de zaak na het overlijden van voorlaatste voortzette en die de enige grote beroepsnumismaat geweest is die België ooit gekend heeft.

Charles Dupriez was een numismaat met grote stielkennis, vol goede raadgevingen en prettig in de omgang. Hij bezat praktisch het monopolie van de muntenmarkt in ons land, welke toen echter zeer bescheiden was. Als eenieder had hij ook zijn eigenaardigheden, had een zwak voor de polemieken en hij zou eventueel een voortreffelijke politieke loopbaan kunnen gemaakt hebben. Het hoogtepunt voor hem was de befaamde muntvondst van Arras die hem de financiële mogelijkheid verschafte zijn voortreffelijk en kostbaar werk «*Monnaies et essais monétaires du Royaume de Belgique et du Congo Belge*» te doen verschijnen en tevens zijn prachtige verzameling munten van het koninkrijk samen te stellen, dit in een periode waarin de markt voor deze specialiteit overvloedig was en de aankooprijzen lachwekkend. Het was ook de periode tijdens dewelke het nog in de Museumstraat gevestigd Penningkabinet bestuurd werd door conservators met grote deskundigheid zoals Alvin en Victor Tourneur, die zowel de verzamelaars als de beroepslieden met goede raad en onthaal bijstonden.

Terugkerend tot voormelde brochure in 1885 door R. Dupriez uitgegeven (hetzij dus nog geen eeuw geleden), geven wij ons rekenschap van de

grote evolutie welke de numismatische markt sindsdien meegemaakt heeft. Het was waarlijk het tijdperk bij uitstek waarin bemiddelde verzamelaars hun collectie konden opbouwen met niet veel meer dan hun zakgeld en waarin de marktmogelijkheden ook uiterst benepen bleven. Het was dan ook niet te verwonderen dat het beroep van numismaat geen levensvatbaarheid bood. De beschikbaarheid van het materiaal was enorm en de literatuur dun gezaaid of gewoonweg afwezig. De zeldzame verzamelaars werden door hun omgeving als excentriek aangezien en hun lichte afwijking werd verontschuldigd met het gezegde «Hij doet tenminste geen ander kwaad».

Het zou eentonig worden in die zin verder te gaan en wij weten welke omvang het numismatisch gebeuren genomen heeft en tot een internationale waardemeter van roerende goederen uitgroeid is en het samenstellen van een fraaie verzameling een ware onderneming geworden is.

Op het einde van deze bijdrage geven wij een uittreksel van de brochure van 1885 met een vergelijkende behoudende schatting van de prijzen die men tegenwoordig zou moeten neertellen indien de kans zich zou voordoen om een dergelijke munt te kopen. Deze vergelijking blijft uiteraard relatief vermits de prijzen alleen niet veel meer aanspreken en het zou derhalve verkieslijker zijn de koopkracht van toen en van heden tegen elkaar af te wegen teneinde een juiste vergelijkingsbasis te bekomen. In de periode die de laatste wereldoorlog voorafgaat was de koopkracht van de frank teruggelopen tot 10 centiem terwijl die van onze huidige frank op 4 centiem van de voorgaande kan geschat worden. Dit geeft ons een coëfficiënt van 250 maar wij moeten onmiddellijk vaststellen dat de huidige prijzen deze berekening ruimschoots overtreffen. Niettegenstaande de grote toevloed van materiaal in deze laatste eeuw, voornamelijk dank zij de talrijke muntvondsten, is het aantal beschikbare munten onvoldoende om aan de huidige vraag het hoofd te bieden en talrijke vroeger vaak voorkomende munten zijn thans in de categorie getreden van de zeldzaamheden.

Een vergelijking van de twee kolommen leert ons dat de coëfficiënt ver boven 250 gaat en zich voor de gouden munten gemiddeld binnen een vork van 1000/3000 bevindt en voor de zilveren munten zelfs nog hoger. Voor het extreem geval van de gouden en de zilveren leeuw van 1790 kan men een nog grotere opwaardering vaststellen.

Uit hetgeen voorafgaat moet men de gevolgtrekking maken dat de gouden munten een vermeerdering in konstante waarde ondergaan hebben van 4 tot 12 maal en voor wat het zilver betreft men nog op een veel hogere trap terecht komt. Hierbij valt op dat de minder zeldzame stukken een grotere stijging te zien geven dan de werkelijk zeldzame exemplaren, hetgeen mijn inziens veroorzaakt wordt door een prijsstop welke in onze

landen niet voor één munt overschreden zal worden, een hoge uitzondering dan niet te na gesproken.

Deze prijsstijging is terecht opmerkelijk, doch geenszins buitensporig en maakt een definitief einde aan de legende volgens dewelke de huidige prijzen uit de hand gelopen zijn en dat uitzonderlijke prijsstijgingen van 100 maal zouden plaats gevonden hebben. Wel is het juist dat vele gewone munten ofwel stukken van twijfelachtige kwaliteit aangeboden worden (vooral dan op muntenbeurzen) tegen veel te hoge voorwaarden derwijze dat de weinig op de hoogte zijnde liefhebber zijn besteding nooit meer zal terugvinden en een grote moeilijkheid zal ondervinden bij herverkoop.

De fraaie exemplaren van de muntslag onze provincies zijn voor het merendeel zeldzaam terwijl, vergeleken met die van andere landen, hun prijzen nog immer bescheiden zijn en zelfs onder het internationaal peil vallen. Een zeer zeldzame crown van Oxford bracht onlangs op een veiling in Londen 25.000 pond op en een uiterst zeldzame shilling van koning Willem III vond een koper aan de prijs van 13.000 pond. In de Verenigde Staten van Amerika worden fortuinen neergeteld voor de nationale munten. Het huidig rekord wordt gehouden door de Washer dublon (meer dan 10 bekende exemplaren!) die kortgeleden door een anoniem gebleven New Yorkse verzamelaar voor het fabuleus bedrag van 725.000 dollars gekocht werd. Dergelijke prijzen zijn in de gehele Benelux eenvoudigweg ondenkbaar, ook omdat men er geen dergelijk gefortuneerde verzamelaars aantreft. Maar de dag dat de internationale markt zich van onze muntslag zou meester maken zouden onze verzamelaars wel eens in grote verlegenheid kunnen geraken.

Vermits onze huidige frank nog slechts een zeer geringe waarde vertegenwoordigd is het normaal dat de prijzen van de stukken van enige belangrijkheid dan ook in meerdere tienduizenden of zelfs hoger uitgedrukt worden. Eenzelfde waarde in de sterkere munteenheden van onze buurlanden uitgedrukt is evenwel minder afschrikwekkend en geeft zodoende een mildere aanblik.

Voor wat betreft de munten van het koninkrijk zijn er in de prijstabellen uit de vorige eeuw uiteraard geen voorbeelden aanwezig vermits deze stukken deel uit maakten van de geldomloop. Niettemin wil ik toch de zeer belangrijke veiling vermelden (4.749 nummers), in 1863 georganiseerd door de boekhandel Heussner, Sinte-Goedeplein te Brussel. Een stoutmoedige betaalde 50 frank voor het 40 frankstuk Leopold I, hetzij dus 10 frank meer dan de omloopwaarde, hetgeen zonder twijfel als extravagant beschouwd werd. In dezelfde veiling, tussen andere geschenken, signaleer ik de gouden leeuw 1790 aan 25 frank en de volledige reeks

bevattende de zilveren leeuw, de twee hele en twee halve guldens, die 11 frank opbracht. In de in 1928 gehouden veiling van de verzameling G. Brunin (door Charles Dupriez) werd een stuk van 25 frank 1848 geveild voor 330 frank. Tijdens de veiling van de verzameling Ch. Hermans uit Antwerpen (Brabantse munten) door de Amsterdamse firma J. Schulman in 1925 vond een stuk van 5 frank 1834 samen met een van 2 en een van 1/4 frank een koper voor Fl. 1,50, terwijl een 5 frankstuk van 1838 samen met drie andere munten een bod van Fl. 4 bereikte. In dezelfde veiling werd de enkelvoudige gouden soeverein van Jozef II te Brussel geslagen (en sindsdien bewaard op het Penningkabinet van Brussel) verkocht voor de armzalige prijs van Fl. 85. Tenslotte werd ook een lot geveild voor Fl. 7,50 bevattende 3 varianten van het stuk van 2 1/2 frank samen met de 2 frank 1849, de 1 en 1/2 frank 1850 en enige andere stukken van 5 frank en 20 centiem (in totaal 10 stuks).

Dit alles situeert duidelijk het totaal gebrek aan belangstelling in vroegere tijden voor de muntslag van het koninkrijk, onmogelijk vergelijkbaar met de huidige marktsituatie.

De beroemde dollar 1804 werd zeer onlangs verkocht voor 400.000 dollars, dus om en nabij de 12 miljoen Belgische frank, terwijl onze 5 frank 1838 die men niet zo heel vaak meer aantreft in zeer fraaie staat van bewaring, zich plaatst in een vork van 150/200 duizend frank.

Twee bezettingen van het territorium in 1914-18 en 1940-45 en de opeenvolgende devaluaties van onze munt leidden tot een massale vernietiging van de zilveren muntcirculatie derwijze dat slechts een zeer gering percentage van de originele muntemissies bewaard gebleven is. Het is voornamelijk uit de omliggende landen dat een aantal meestal fraai bewaarde exemplaren achterhaald is, gezien deze van de vernietiging gered werd door de eigentijdse toeristen. Doch thans is ook deze bron vrijwel opgedroogd zodat men dan ook mag aannemen dat de praktische totaliteit van de overgebleven zilveren muntslag naar het moederland is teruggekeerd.

Hoewel wij het niet helemaal eens zijn met de opinie van de heer Colaert betreffende het ontstaan en de redenen van de forse prijsstijgingen van de jongste 10 jaar, kan men deze laatste niet ontkennen. Het is voornamelijk toen de vraag van de beleggers zich begon te manifesteren omstreeks de 70-tiger jaren dat een ware rage zich meester maakte van de talrijke gelegenheidshandelaars en andere tussenpersonen. Ook de muntenbeurzen hebben zich vermenigvuldigd en de aldaar heersende grote naijver leidde tot onredelijke prijzen voor vaak weinig waardevol materiaal zodat uiteindelijk de beroepsnormen gedevalueerd zijn. Een stortvloed

van literatuur ter algemene verspreiding zag het daglicht en was vooral gebaseerd op waarde-aanduidingen in vier staten van bewaring. Dit laatste geeft evenwel een valse voorstelling vermits exemplaren in de twee laatste categorieën heel wat zeldzamer zijn dan de twee eersten. Het is een vaststaand feit dat men minstens een honderdtal exemplaren moet manipuleren vooraleer één exemplaar in perfecte staat aan te treffen, zodat de waardeverhoudingen helemaal anders liggen. Omstreeks het midden van de laatste tien jaar bereikte de prijsstijging haar hoogtepunt en momenteel stelt men een zekere kalmte vast, voornamelijk voor wat de stukken van mindere kwaliteit aangaat. De kwaliteitsvraag heeft ruime voorrang op de internationale markt en terwijl de «Fraai» gekwoteerde exemplaren nauwelijks of niet geacht worden en moeilijk verhandelbaar zijn, noteert men voor prachtige of perfecte exemplaren steeds hogere biedingen derwijze dat dergelijke stukken steeds een zekere belegging vertegenwoordigen. De investeerder dient zich rekenschap te geven van het feit dat wanneer hij zijn belegging te gelde wil maken, hij steeds genooddakt zal zijn zich tot de beroepsomloop te wenden, met alle hier aan verbonden kosten. Wanneer men zonder kennis van zaken goederen aankoopt waarvoor men geen werkelijke liefde kan opbrengen en als enige bedoeling heeft een snelle meerwaarde te realiseren is men praktisch zeker van het fiasco en heeft men alleen de tussenpersonen verrijkt, trouwens de enige winnaars in deze wedloop. Zelfs indien een meerwaarde heeft plaats gevonden boven de hoge prijzen die hij betaald heeft, dan nog zullen de realisatie-onkosten deze opslorpen en de gedroomde belegging tot een desillusie herleiden.

Anderzijds is het wel juist dat de ingewijde die met kennis van zaken zich beperkt tot het bijeenbrengen van stukken met grote esthetische waarde geen grote risico's loopt want behoudens het plezier een dergelijke verzameling op te bouwen mag hij bovendien ook nog uiteindelijk een financieel succes verwachten gezien de steeds toenemende voorkeur op de internationale markt voor stukken van hoge kwaliteit.

De Belgische verzamelaar is meestal zeer individualistisch aangelegd, moeilijk aan te raden en zeer zelden erkentelijk. De Belgische markt blijft nog steeds door een geheimzinnig waas omgeven en dit om redenen waarin ik verkies mij niet te verdiepen. De Belgische verzamelaar vindt dikwijls veel genoeg in het bezoeken van muntenbeurzen waarvan de sfeer hem bevalt en waar de hoop op een goede vondst immer levendig blijft, hoewel deze meevallers toch dun gezaaid zijn.

Een grote aantrekkingskracht gaat uit van de markten van Amsterdam en van Parijs waar enige zeldzame firma's de grote numismatische traditie van eertijds vertegenwoordigen. Tegenwoordig is de markt overspoeld met vervalsingen, voor het merendeel uit het Midden-Oosten afkomstig, maar in feite zou dit verschijnsel geen problemen moeten geven vermits

het volstaat zich van een eventuele aankoop te onthouden wanneer men twijfels heeft of wanneer de persoon van de verkoper geen deugdelijke garanties biedt. In geval van twijfel doet men er best aan op het aanbod niet in te gaan en dit geldt ook wanneer men een koopje veronderstelt. Negen maal op de tien zal men aan de goede kant blijven. De schrijnende kwestie van de pseudomuntslag en van de fantasieuitgiften zou in feite de echte numismaat niet mogen aanbelangen. Al deze creaties vertegenwoordigen amper hun gewicht in edel metaal en al hetgeen men boven deze metaalprijs moet bijleggen dient gezien te worden als een toeslag voor de slimheid van de uitvinders dezer produkties.

Het verzamelen van oude munten is een unieke bezigheid waarmee geen andere kan vergeleken worden die evenveel voldoening geeft. Het is boeiend om de getuigenissen van de geschiedenis van de mens sedert meer dan 25 eeuwen samen te brengen en het levert een enorme voldoening op de prachtige getuigen te bezitten van de Griekse kunst, de talrijke borstbeelden van de Romeinse keizers, de munten geslagen onder de Heilige Lodewijk en Karel de Grote, de pracht van de Renaissance, de zeer fraaie borstbeelden op de daalder uit onze gewesten, de noodmunten geslagen tijdens de belegeringen onzer steden. Dit alles is beslist uniek in de wereld en in het bereik van onze begeerte. Zolang er een vrije wereld zal bestaan zullen er verzamelaars zijn en bijgevolg een levendige numismatische markt.

		1885	1980
BRABANT			
Johanna en Wenzel	Groot gouden lam	50	150.000
	Gouden lam	25	50.000
	Gouden rijder	20	50.000
Filips van Sint-Pol	Gouden schild	60	60.000
Filips de Goede	Gouden rijder	25	40.000
	Gouden leeuw	25	35.000
Maria van Boergondië	Sint-Andriesgulden	50	40.000
Maximiliaan	Grote gouden reaal 1487	200	400.000
Karel V	Gouden reaal	16	50.000
	Gouden kroon	10	25.000
	Zilveren Karolusgulden	20	75.00
Filips II	Gouden reaal	25	40.000
	Statendaalder	8	35.000
	1/2 Statendaalder	6	25.000
	1/4 Statendaalder	10	30.000

Staten van Brabant 1584-85	Gouden leeuw Robustusdaalder	150 50	125.000 100.000
Albrecht en Isabella	Dubbele gouden soeverein Dubbele dukaat Dukaton Dubbele zilveren gulden	35 20 12 25	100.000 50.000 15.000 90.000
Filips IV	Dubbele gouden soeverein Dubbele dukaton met kraag	35 15	45.000 50.000
Karel II	Dubbele gouden soeverein Idem op dubbele zwaarte Dubbele dukaton met borstbeeld	35 65 15	125.000 200.000 50.000
Filips V	Dubbele gouden soeverein Dubbele dukaton met borstbeeld	40 50	175.000 60.000
Jozef II	Dubbele gouden soeverein 1/2 zilveren kroon	30 4	75.000 20.000
Verenigde Belgische Staten 1790	Gouden leeuw Zilveren leeuw Volgens R. Dupriez zijn hele en halve guldens gewoon	30 8	200.000 30.000
Frans II	Zilveren kroon met borstbeeld	4	25.000
HENEGOUWEN			
Willem III	Grote gouden rijder Gouden rijder Gouden kroon	400 100 100	500.000 80.000 125.000
Albrecht van Beieren	Grote gouden kroon Gouden kroon	200 150	225.000 125.000
Jan IV	Gouden kroon	200	150.000
Filips de Goede	Gouden rijder Gouden leeuw 2/3 gouden leeuw Boergondische goudgulden	25 20 250 100	30.000 30.000 175.000 75.000
Filips II	1/2 gouden reaal 1/2 Filipsdaalder Statendaalder 1/2 Statendaalder	100 15 100 30	60.000 25.000 150.000 30.000

LUIK

Jan van Arckel	Groot met borstbeeld	6	12.000
Jan van Beieren	1/2 gouden griffioen	150	175.000
Lodewijk van Bourbon	Goudgulden met Madonna	100	200.000
Willem van Marck	Teston met borstbeeld	100	125.000
Jan van Horn	Postulaat goudgulden	10	12.000
Erard van Marck	Dubbele goudgulden Postulaat goudgulden	150 20	125.000 25.000
Georges van Oostenrijk	Daalder met wapen 1/2 daalder met wapen	25 20	40.000 45.000
Gerard van Groesbeeck	1/2 daalder met wapen	15	20.000
Maximiliaan-Hendrik van Beieren	Dukaton met borstbeeld	10	7.500
Jan-Lodewijk van Elderen	Dukaton met borstbeeld	10	15.000
Jozef-Clemens van Beieren	Drievoudige dukaat Daalder met borstbeeld	50 10	175.000 25.000
Sede Vacante 1744	Dukaat met H. Lambertus Daalder met H. Lambertus	15 10	80.000 35.000
Sede Vacante 1792	Dukaat met H. Lambertus Daalder met H. Lambertus	20 20	75.000 40.000

VLAANDEREN

Lodewijk van Crecy	Goudgulden Gouden schild	80 130	80.000 500.000
Filips de Stoute	Gouden nobel 1/2 gouden nobel Dubbele gouden helm	60 150 200	100.000 125.000 200.000
Jan zonder Vrees	Gouden nobel	60	125.000

Filips de Goede	Gouden nobel	60	80.000
	Gouden rijder	20	35.000
	1/2 gouden rijder	75	55.000
	Gouden leeuw	25	30.000
	2/3 gouden leeuw	75	70.000
	Gouden schild	25	35.000
	1/2 gouden schild	50	45.000
Maria van Boergondië	1/2 Boergondische goudgulden	100	75.000
Maximiliaan	Grote gouden reaal	100	350.000
Stad Gent	Goudgulden met de leeuw	100	150.000
	1/2 goudgulden met de leeuw	150	175.000
Karel V	Gouden reaal	25	60.000
	Gouden kroon	70	80.000
	Nieuwe zilveren Karolusgulden	30	60.000
Staten van Vlaanderen	Statendaalder	40	50.000
	1/2 Statendaalder	5	25.000
Stad Gent	Gouden nobel 1581	3200	125.000
	Gouden nobel 1582, 1583	80	75.000
	1/2 gouden nobel	70	55.000
Albrecht en Isabella	Dubbele gouden soeverein	125	175.000
	Zilveren gulden		60.000
Filips IV	Dubbele gouden soeverein	100	70.000
	Dubbele dukaton	15	45.000
Karel II	Gouden soeverein oud type	75	125.000
	Gouden soeverein nieuw type	20	50.000
	Dubbele dukaton 1670	50	55.000
	Dubbele dukaton 1694	25	45.000

INLEIDING TOT DE NUMISMATIEK DER SASSANIDEN (VERVOLG)

Sigmund GALLE

3. Iconografie en opschriften van de Sassanidische munten

De voorstellingen op de Sassanidische munten zijn gekarakteriseerd door een zekere monotonie, eveneens weer te vinden bij de munten van hun voorgangers, de Arsaciden.

Ardaser I (224-241) ontleende enkele elementen aan de munten van de Arsacidische koningen, maar legde vervolgens ook de basis voor de nieuwe en typische Sassanidische munten. In deze korte uiteenzetting werd alleen de drachme behandeld. De meervouden en onderdelen van de drachmen komen echter in grote trekken overeen met deze laatste.

a. De voorzijde van de munten

Binnen een parelrand bevat zijn telkens op de voorzijde de buste en het hoofd van de uitgevende koning afgebeeld. De buste meestal in vooraanzicht, vertoont de koning bijna steeds naar rechts kijkend of zelden frontaal. Vooral het feit dat de vorst naar rechts kijkt is uitzonderlijk ten opzichte van de Arsacidische munten, waarop deze steeds naar links werden afgebeeld op enkele uitzonderingen na.

De koningen zijn rijkelijk getooid met kostbaarheden. Op het hoofd draagt de eerste Sassanidische vorst, Ardaser I een met parels bezette tiara. Dit hoofddeksel heeft een treffende gelijkenis met bepaalde Arsacidische kronen. Vervolgens wordt een nieuw type in het leven geroepen. Het nieuwe hoofddeksel bestaat uit een deel van het kapsel, dat met een lint werd omwonden en vastgemaakt op het hoofd. Aldus ontstond er een brede haardos boven het hoofd, dat voor de rest werd bedekt door een kleine kap, terwijl lange haarlokken in de hals neervielen. Verder droeg de koning nog een diadeem rond het hoofd.

Min of meer gevarieerd treffen we dit hoofddeksel aan als onderdeel bij andere kronen van Ardaser I en bij zijn opvolgers. Zo kan de innovatie van Ardaser I teruggevonden worden bij Sapur I (241-272) met een kanteelkroon, bij Varhran I (273-276) met een stralenkroon of met vleugels bij

Varhran II (276-293), e.d.m. Het meest karakteristieke fenomeen dat we aantreffen bij de voorstellingen van de Arsacidische vorsten is het feit dat elke koning een eigen hoofddeksel had. Het is dus van belang de verschillende kronen per koning te kunnen onderscheiden wil men overgaan tot de identificatie van een bepaalde munt. Volgens Göbl R. (1971, p. 10) moet er iets betaan hebben als een «kroonwet» — onderworpen aan een zekere controle — die haar oorsprong vindt in de religie ten tijde van de Sassaniden. Zo zou het Zoroastrisch geloof een grote invloed gehad hebben op het kroningsceremonieel. De vorst was waarschijnlijk genoodzaakt telkens een nieuwe kroon aan te nemen wanneer zijn Xvarnah werd onderbroken. Deze Xvarnah was de bovennatuurlijke schittering die geïncarneerd werd in de kroon. Bij eventuele opstanden of wanneer het rijk door een vreemd leger onder de voet werd gelopen, werd het territorium en ook de schittering van de vorst verstoord. Om de koning weer alle macht toe te kennen moest dan ook eerst een nieuwe ceremoniële vastlegging van de schittering gebeuren. Dit zou geschieden door het aannemen van een nieuwe kroon.

1. drachme van Ardaser

Naast deze kronen treffen we ook andere symbolen aan die de koninklijke macht van de vorst benadrukken. Elementen als het fravarsymbool, een krans of ring, symboliseren de investituur van de vorst. Meestal vinden we dergelijke voorstellingen op de globe van de kroon. Religieuze symbolen als de ster en maansikkel komen op de beeldranden voor vanaf Sapur II (309-379), maar worden pas in de vijfde en zesde eeuw een vast onderdeel van de iconografie.

Op bepaalde munten treffen we naast de koning nog een tweede of derde personage aan. Het betreft hier leden van de koninklijke familie. Voorbeelden hiervan treffen we aan bij Ardaser I, Varhran II. Bij deze laatste koning is op het muntveld naast de prins ook de koningin afgebeeld. Wellicht is in het afbeelden van de vorst met een familielid een Romeinse invloed te bespeuren.

De voorstelling van de vorst evolueert gedurende de eerste twee eeuwen van het Sassanidische tijdperk verder tot een zeker realisme dat uitgewerkt werd in een hoogstaande technische kwaliteit. Vanaf de vijfde eeuw is er een zeker verval vast te stellen dat reeds de geschematiseerde voorstellingen van de zevende eeuw inluit.

2. drachme van Sapor I

De opschriften op de voorzijden van de munten zijn opgesteld in het Sassanidisch Pehlevi of Middel-Perzisch. Naast de koningstitel van «koning der koningen» werd de naam van de vorst vermeld evenals zijn afstamming van de goden.

De titel van Shahanshah of koning der koningen bestond reeds van oudsher in het Nabije Oosten en werd aangetroffen op Achaemenidische monumenten en vervolgens overgenomen door de Arsacidische koningen in het Grieks. Deze opschriften in het Pehlevi vertonen echter een problematiek, die zeer complex is en waarover we hier niet verder zullen uitweiden.

b. De keerzijde van de munten

De iconografie van de keerzijde van de munten kan ingedeeld worden in twee voorstellingstypen, die elkaar ongeveer chronologisch opvolgen.

Vooreerst treffen we reeds onder Ardaser I een *vuuraltaar alleen* aan. Het betreft een repliek van vuuraltaren zoals er reeds enkele werden aangetroffen in Iran. Het altaar bestaat uit een zuil die gevat werd tussen een basis en een dekplaat. Zowel de basis als de dekplaat kunnen bestaan uit meerdere elementen. Op de dekplaat werd het vuur afgebeeld. In het Zoroastrisch geloof was het vuur symbool en voorstellingswijze van de opperste god Ahura-Mazda. Door het afbeelden van een altaar werd dus niet alleen dit voorwerp voorgesteld maar eveneens een godheid. Dergelijke voorstellingen vinden we weer bij Ardaser I.

3. drachme van Valkas

Vanaf Sapor I wordt echter een andere type aangewend. Het betreft hier een *vuuraltaar tussen twee personages*. Dit thema treffen we min of meer gevarieerd aan tot het einde van de dynastie. Misschien betreft het hier priesters, doch vanaf Varhran I is één der twee personen de koning zelf. Een identificatie is mogelijk door een overeenkomst van de kroon van het personage op de keerzijde en de kroon die de vorst draagt op de voorzijde. De figuren kunnen hetzij met hun rug naar het altaar gewend zijn, hetzij frontaal afgebeeld worden of ook nog naar het altaar gericht zijn. Op de plaats waar het vuur werd afgebeeld treffen we soms een buste aan. Wellicht betreft het hier een voorstelling van Ahura-Mazda. Dit gebruik dat voor de eerste maal is vast te stellen onder Hormuzd II komt vervolgens voor bij Sapor II, Ardaser II, Sapor III, Varhran IV, Yazdgard I en Valkas.

De opschriften die verschijnen op de keerzijde omvatten een legende, een datum en een monogram van een atelier.

De legende vermeldt «het vuur van» en vervolgens de naam van de vorst. In het Zoroastrische Iran werden bepaalde vuren aan de koning toegewijd.

De datum vinden we vanaf Kavād I (484-531) op een welbepaalde plaats in het muntveld. Wanneer men de munt voor zich heeft kan de datum gelezen worden op 3 uur (volgens de wijzers van een uurwerk). Fouten van de stempelsnijder zijn hier echter niet uitgesloten.

De muntafkortingen komen voor de eerste maal voor onder Varhran I. Toch worden ze vanaf Hormuzd II meer regelmatig gebruikt. De plaats waar ze meestal werden aangebracht is de zuil van het vuuraltaar.

Het atelier werd aangeduid door één of meerdere letters. Voorbeelden van belangrijke ateliers zijn Ahmādan, Isphahan, Susa, Ktesifoon (hoofdstad van het rijk) en Ray.

De voorstellingen en opschriften op de keerzijden van de drachmen worden omsloten door een enkelvoudige of meervoudige parelrand. Vanaf de zesde eeuw treffen we eveneens bijkomende symbolen aan op de

beeldranden. Voornamelijk op 12 u., 3 u., 6 u. en 9 u. werden een maansikkel en een ster afgebeeld. Deze vernieuwingen zijn vooral terug te vinden op de munten van de zesde en zevende eeuw.

Een speciaal fenomeen bij de Sassanidische munten is zeker de zogenaamde «dode vlek». Het betreft een technisch fenomeen dat vooral voor komt vanaf Kavād I. Daar de muntplaatjes zeer dun zijn, gebeurde het soms dat tijdens het slaan van de munten de stempels het muntoppervlak op bepaalde plaatsen niet bereikten.

Om te besluiten kunnen we stellen dat de weinig gekende Sassanidische munten van belang zijn geweest voor wat de iconografie en de muntkundige aspecten betreft. De iconografie oefende een invloed uit op de munten van opvolgers en aanverwante dynastieën in het Nabije Oosten. Wat de muntkundige aspecten betreft, bleef dank zij de Sassaniden tot de zevende eeuw de oude Attische muntvoet in gebruik tot hij onder de Abbasidische kalief Abd'Al Malik werd gereduceerd. Tevens bleef door de Sassaniden ook de benaming van dirhem of drachme tot heden bewaard.

4. drachme van Xusro II

Het onderzoek betreffende de Sassanidische munten is betrekkelijk recent. In het begin van deze eeuw stond men voor meerdere problemen daar de legenden dikwijls verkeerd werden gelezen. Vandaar dat het werk van F.D. Paruck (*Sasanian Coins*, Bombay 1929) minder bruikbaar is maar toch geeft deze publikatie zeer interessant vergelijkingsmateriaal aangaande de gepubliceerde munten. Het belangrijkste werk is zeker de *Sasanidische Numismatik* van R. Göbl (Braunschweig 1968, ook in het Engels beschikbaar en tevens bijgewerkt, *Sasanian Numismatics*, Braunschweig 1971). Niet alleen treffen we in dit werk een zeer systematische behandeling aan van het onderwerp, maar eveneens wordt er de hele methode en nauwkeurige beschrijving in uiteengezet. Vervolgens vertoont de publikatie een zeer goede bibliografie en status quaestionis.

Wat de bibliografie betreft kunnen we eveneens verwijzen naar L. Vanden Berghe, *Bibliografie analytique de l'archéologie de l'Iran ancien*, Leiden 1979. Hier treffen we naast een bibliografie van de Achaemenidische en Arasacidische munten een zeer volledige verwijzing voor de Sassanidische numismatiek aan.

Een korte status quaestionis en bibliografie geeft R. Göbl ook weer in zijn «*Antike Numismatik*», München 1979 (2 dln.).

De Sassanidische munten, als laatste pre-islamitische Iraanse munten vormen een veelzijdig studieterrein als onderdeel van de rijke Iraanse cultuur. Niettegenstaande de afstand in tijd en ruimte verdienen deze munten toch meer aandacht, zij het alleen maar omdat de Sassanidische dynastie één der meest glorieuske perioden uit de Iraanse geschiedenis is geweest en haar invloeden ook in de Westerse cultuur terug te vinden zijn.

Errata in onze vorige bijdrage

- p. 262 ... genoemd naar koning Dareios
lees: verkeerdelijk genoemd naar
- p. 264 ... 1/2 obool of diobool genoemd
lees: 2 obool of diobool genoemd
... Fenisische: ongeveer 3,75 g.
lees: Fenicische: ongeveer 3,63 g.
... Attische: ongeveer 4,12 g.
lees: Attische: ongeveer 4,36 g.

EEN MOTIE VAN HET KONINKLIJK BELGISCH GENOOTSCHAP VOOR NUMISMATIEK AANGAANDE BEPAALDE RECENTE MEDAILLEUITGIFTEN

Ter gelegenheid van hun algemene vergadering in juni jl., hebben de leden van het Koninklijk Belgisch Genootschap voor Numismatiek hun spijt uitgedrukt over de modaliteiten van uitgifte van zekere reeksen hedendaagse medailles of penningen. Zij hebben gemeend dat hun Genootschap niet onverschillig mocht blijven tegenover toestanden die de bron van vele teleurstellingen zouden kunnen zijn.

Omdat zij in een onverslijtbaar metaal vervaardigd is, blijft de medaille, sinds eeuwen, een middel bij uitstek om de herinnering aan een gebeurtenis, een persoon in aanzien, een gemeenschappelijke aktiviteit te vereeuwigen of om van de verdiensten van een laureaat te getuigen. Sinds de Renaissance hebben meerdere Belgische kunstenaars — beeldhouwers of graveurs — merkwaardige stukken vervaardigd en ons land heeft medaille-uitgevers geteld, en telt er nog altijd, wier werk van zeer hoog kwaliteitsniveau getuigt.

Sinds enkele tijd stelt men, spijtig genoeg, initiatieven vast die van de traditionele bestaansredenen van de medaille afwijken om er een lokmiddel tot speculatie en investering van te maken. Het groot publiek wordt op verschillende wijzen aangezet tot aankoop van medailles, dikwijls in reeksen uitgegeven en steeds in edel metaal (zilver, vermeil, goud) geslagen. Het aanbod gebeurt bij middel van publiciteit in de pers of door folders verspreid door bepaalde banken of financiële instellingen die als tussenpersonen optreden. Het wordt altijd zeer knap opgesteld onder een vlelend daglicht en maakt gewag van een beperkt emissieaantal, de zogezegde zeldzaamheid wordt meestal beklemtoond door de beperking tot intekenen op één enkele reeks of op enkele exemplaren. De belofte van een certificaat van echtheid kan het aanbod, in zekere gevallen, nog aantrekkelijker maken.

De stukken worden onvermijdelijk verkocht tegen een prijs die veel hoger ligt dan de intrinsieke waarde van het metaal. Dit is duidelijk te begrijpen wegens de kosten van gravure en slaan, van een intensieve publiciteit, de B.T.W., de courtrage van de tussenpersonen en de winst van

de firma die de zaak op touw heeft gezet. Voor gouden medailles bereikt de gevraagde prijs dikwijls het dubbel van de metaalwaarde, voor zilveren medailles is het percentage dikwijls veel hoger. In deze produkties stellen numismaten en verzamelaars geen belang omdat zij op historisch gebied totaal waardeloos zijn. Hetzelfde geldt ook voor de kunstliefhebbers. Hun vermenigvuldiging getuigt echter van een commercieel succes. Dit berust voornamelijk op de overtuiging van de koper een voordelige belegging gedaan te hebben, overtuiging die gesteund is op allerlei publiciteitsverklaringen zoals verzorging van de uitgifte, historisch belang of kunstwaarde, uitvoering in een edel metaal en ook de droom dat deze reeksen door andere verzamelaars in de toekomst steeds fel zullen begeerd worden. Soms, om de overtuiging van de koper nog meer af te dwingen, wordt aan deze reeksen een (betwistbaar) officieel karakter gegeven, soms onder een nauwelijks gesluierde vorm. Tenslotte wordt het vertrouwen van de oningewijde die van de numismatische markt niets afweet, versterkt door het feit dat het aanbod door de tussenkomst van een financieel of spaarorganisme gebeurt.

Anderzijds bewijst de numismatische markt dat de aandacht van de numismaten zich uiteraard op de munten vestigt en dat de soms heel hoge bedragen aan zeldzame en begeerde stukken besteed, bijna altijd naar munten gaat en niet naar medailles. Een uitzondering mag echter gemaakt worden voor de officiële muntvormige uitgiften wanneer het emissieaantal redelijk blijft. Over het algemeen, en buiten het zeldzaam geval van stukken die een historisch of artistiek belang vertonen, en waarvan slechts enkele exemplaren bestaan — en het geval van de officiële muntvormige stukken — biedt de wederverkoop van medailles werkelijk moeilijkheden.

Het publiek maakt echter geen verschil of is niet bij machte van het te doen. Het gaat zo ver dat de commissie samengesteld voor de viering van de 150ste verjaardag van de Onafhankelijkheid van België die tot de uitgifte van de officiële muntvormige stukken geslagen door de Koninklijke Munt van België overgegaan was, verplicht geweest is in heel de pers een «Waarschuwend bericht tot de bevolking» te publiceren om zijn eigen uitgifte te vrijwaren tegen een «concurrerende uitgifte» waarvan de publiciteit verwarring had kunnen stichten bij vele mensen.

In de praktijk bestaat er geen enkele markt voor de onofficiële uitgiften. De bezitter van dergelijke heel duur betaalde medailles zal zich, tevergeefs, wenden tot de beroepsnumismaten, juweliers of antiquairs als hij zijn inzet wil terugkrijgen. Het edel metaal behoudt natuurlijk zijn waarde maar de wederverkoop zal op basis van de metaalwaarde gebeuren, anders gezegd, al wat er boven de metaalwaarde betaald werd zal als een zuiver verlies moeten beschouwd worden. In andere landen werd er een

einde gesteld aan dergelijke uitgiften aan het publiek voorgesteld, als gevolg van informatiemaatregelen voor de verdediging van de gebruikers.

Het schijnt ons gepast te zeggen dat het Belgisch publiek, dat het risico loopt in deze aangelegenheid ettelijke miljoenen te verliezen, op de hoogte zou gebracht worden van het gemis aan afzet en van de zeer kleine hoop de stukken weder te verkopen aan een prijs die hoger ligt dan de metaalwaarde. Het zou tenandere passend zijn dat de financiële instellingen die hun medewerking tot verkoop verlenen, aan hun klanten duidelijk verklaren dat, wanneer zij zich met de verkoop van dergelijke medailles willen bezighouden, zij zich in geen enkel geval tot terugaankoop willen lenen en geen enkele prijs voor wederverkoop kunnen waarborgen.

BECKER

DE BEFAAMDE MUNTVERVALSER

Maurice COLAERT

Onder de titel «*Becker the Counterfeiter*» bracht de uitgeverij Obol International uit Chicago onlangs een heruitgave op de markt van het werk dat eertijds Sir George F. Hill gewijd heeft aan een van de beroemdste vervalsers.

Het in 1924 verschenen boek was reeds geruime tijd niet meer verkrijgbaar en een in 1977 gepubliceerde herdruk was op zijn beurt weldra uitgeput. De thans aangeboden tweede herdruk benadrukt het belang dat aan dit werk gehecht wordt.

Dit belang is tweevoudig. Op praktisch en technisch vlak zijn de vervalsingen van Becker derwijze perfect dat zelfs de meest doorwinterde numismaten en de meest ondervindingrijke conservators en handelaars zich lieten beetnemen. In 1924 toen de eerste editie de bijna integrale reproductie gaf van de door dit eigenaardig heerschap verwezenlijkte produkten, zag men uit vele verzamelingen tot dan toe boven alle verdenking staande stukken verdwijnen. Maar deze vervalsingen blijven bestaan en van tijd tot tijd duiken er hier of daar exemplaren van op. Een lijst van de vervalsingen van Becker is absoluut een onmisbaar werkinstrument zowel voor de deskundige en beroepsnumismaat als voor de verzamelaar die de aanwinst op het oog heeft van oudere stukken van grote waarde.

Het belang van deze studie reikt evenwel boven het praktisch domein uit. Het leven van de op 28 juni 1772 geboren Carl Wilhem Becker is ruimschoots bekend. Vele brieven van zijn hand zijn bewaard gebleven; talrijke tijdsgenoten spreken over hem en hij zelf liet een zeer gedetailleerd dagboek na waarin hij al zijn bezigheden en transakties noteerde. Dit belet evenwel niet dat zijn ganse persoonlijkheid raadselachtig blijft.

Zijn vader, een rijke wijnhandelaar, had hem voorbereid op een gelijkaardige loopbaan, maar de jonge Becker die graag beeldhouwer zou geworden zijn, voelde weinig voor het zakenleven. Uiteindelijk belandde hij op het Munthof van München, waar hij de kans kreeg zich te vervolmaken in het graveren van muntstempels.

Men vertelt dat een bedrieglijke verkoop waarvan hij het slachtoffer was aan de oorsprong zou liggen van de nieuwe orientatie die hij weldra aan zijn activiteiten zou geven. Hij had een aureus van Commodus aange-

kocht, maar ontdekte al gauw dat het om een vervalsing ging. De verkoper weigerde het stuk terug te nemen en gaf hem de bedenking mee dat hij zich niet moest bezig houden met zaken die zijn kennissen te boven gingen. Van deze les zou hij zich later op zijn manier bedienen.

Becker begon dan muntstempels te vervaardigen van antieke muntstukken. Men is algemeen akkoord om toe te geven dat Becker de vervalsers is die, naast zijn onbetwistbaar en uitzonderlijk graveertalent, ook degene geweest is die zich de meeste moeite getroostte om zich te vereenzelvigen met de graveur uit de tijd van het gereproduceerd stuk teneinde er in zekere zin de tijdsgeest van te begrijpen.

Weldra specialiseerde hij zich in de handel van kunstwerken en antiquiteiten, van medailles en munten als een soort «gentleman-antiquair» die veel op reis ging en vlot van standplaats wisselde. Men treft hem aan in Mannheim, daarna in Frankfurt en vervolgens in Offenbach. Hij onderhield ook uitstekende relaties; hij deed zaken met de Rothschild's, kwam over de vloer bij prinselijke families, ontmoette Goethe die vol lof over hem was en hem een van zijn werken toestuurde met een persoonlijke opdracht.

In 1824 belandde hij te Wenen waar hij tot 1826 verbleef. Tevergeefs probeerde hij zijn volledige reeks stempels aan het Keizerlijk Muntenkabinet te verkopen. Vervolgens keerde hij terug naar Frankfurt alwaar hij op 11 april 1830 overleed.

Hoe moet men Becker beoordelen? In 1825 publiceerde een Italiaan Dominico Sestino een waar requisitorium tegen hem. Niettemin had Becker nooit enige last met het gerecht en werd hij eender waar hij aankwam met het nodige ontzag behandeld. Het pamflet van Sestini belette hem geenszins om verder belangrijke transakties af te sluiten.

Zijn tijdsgenoten schijnen enigszins op een dwaalspoor gebracht door zijn handelswijze. Nooit ontkende hij stempels te graveren die antieke muntstukken afbeelden. Alles samen genomen, deed hij zich voor onder twee gedaanten: enerzijds als verkoper van authentieke muntstukken en anderzijds als auteur van reproducties, in die hoedanigheid aangeboden aan al degenen die niet over de financiële middelen beschikten om zich de authentieke exemplaren aan te schaffen van de uitzonderlijke muntstukken die hij reproduceerde.

Het ongeluk is wel dat Becker het onderscheid tussen deze twee activiteiten niet al te nauwgezet opnam en dat hij absoluut niet aarzelde om tussen de echte munten ook vervalsingen aan te bieden, dit in een periode

waarin noch de informatieverspreiding noch de fotografische procédés (die de karakteristieken eigen aan de vervalste stukken kenbaar maken) op een peil stonden dat maar enigszins vergelijkbaar is met het huidige. Precies zoals de verkoper van de voornoemde aureus, behandelde hij op zijn beurt zijn klanten, met andere woorden afgaande op hun kennissen. Anderzijds dient ook nog opgemerkt te worden dat de kopers van de vervalsingen er ook niet voor terugdeinsden op hun beurt deze stukken als authentieke exemplaren verder te verhandelen.

Na het overlijden van Becker kwam de volledige reeks van de door hem gegraveerde stempels in het Museum van Berlijn, hetgeen meteen een einde stelde aan het gebruik ervan en ook toeliet de volledige catalogus ervan op te stellen.

Het werk van Sir George F. Hill geeft deze catalogus met precisie weer. Het vermeldt 134 Griekse munten, 140 Romeinse, 27 Wisigothische en 60 uit de latere periodes. De meest recente is een medaille van 1822, dus eigentijds aan de periode van de namaker.

NIEUWE AANMUNTINGEN

Maurice COLAERT

Argentinië

Dit land bereidt een nieuwe munthervorming voor die in januari 1981 van kracht wordt. De huidige zogenaamde «peso ley» zal niet lang bestaan hebben. Hij werd op 1 januari 1970 ingevoerd en was 100 eenheden waard van de vorige peso die «Peso Moneda Nacional» genoemd werd. Maar zoals ook in Frankrijk alwaar de oude franc nog steeds niet tot het verleden behoort, rekent het Argentijns publiek ook nog steeds in termen van «oude pesos». Dit leidt uiteraard tot hoogoplopende getallen vermits ingevolge de voortdurende inflatie de peso ley een enorme waardevermindering ondergaan heeft. Het kleinste muntstukje, met name 50 pesos, wordt niet meer aangemunt omdat de waarde ervan van geen enkele betekenis meer is. In 1970 werd een bankbiljet van 100.000 pesos uitgebracht terwijl in 1980 een biljet van 500.000 pesos in omloop kwam.

Om te vermijden dat na 1 januari 1981 het publiek nog zou rekenen in termen van oude pesos (de aktuele of de voorgaande) heeft men dit keer een pariteit gekozen die de gewone omrekening sterk zal bemoeilijken, bijvoorbeeld 1.500 of 1.800 aktuele pesos tegen 1 nieuwe peso.

Canada

Het gewicht van de Canadese cent werd verlaagd. Zo weegt het stuk van 1980 23 % lichter dan dit van 1979. De reden van de verlaging is voornamelijk te vinden in de betrachting het verschil tussen de faciale- en de metaalwaarde te vergroten.

Cayman Eilanden

Niet minder dan 20 nieuwe muntstukken worden op de markt gebracht: 10 goudstukken van 50 dollars en evenveel zilverstukken van 25 dollars. Op de keerzijden der stukken van elke reeks verschijnen de portretten van de 35 koningen van Engeland te beginnen met Edward de Belijder.

Om de draagwijdte van dergelijke emissie beter tot haar recht te laten komen, stippen we nog aan dat deze staat amper 11.000 inwoners telt...

China

De Olympische Spelen van Moskou waren voor China de aanleiding tot de uitgifte van een reeks van 14 stukken. Sommige stukken herdenken de winterspelen en tonen dan ook de vermelding «Lake Placid». De reeks omvat twee goudstukken van 300 en van 250 yuan, vier zilverstukken (3 verschillende van 30 en 1 van 20 yuan) en acht stukken uit een legering op basis van koper die allen een faciale waarde tonen van 1 yuan. Deze acht stukken worden tesamen te koop aangeboden tegen... 180 dollars. Hun slagaantal is beperkt tot 70.000 exemplaren. Tegen die prijs kan men dit laatste maar al te goed begrijpen.

Colombia

In het kader van de uitgaven voor het Behoud van de Natuur: een zilverstuk van 750 pesos (925/1000, 42 mm) en een van 500 pesos (925/1000, 38,6 mm). De voorzijden tonen de beeltenis van president Thomas Cipriano de Mosquera (1798-1878); de keerzijden stellen respectievelijk een vogel met orchideeën en een soort hagedis voor.

Duitse Demokratische Republiek

Stuk van 5 mark, koper-nikkel, 12,2 g en 29 mm, ter herdenking van Adolph von Menzel (1815-1905), wiens portret de voorzijde siert. De oplage bedraagt 60.000 exemplaren waarvan 5.500 met gepolijste muntstempels vervaardigd werden.

Egypte

Twee nieuwe stukken van 1 pond, zilver 720/1000, 35 mm, jaartal 1980. Het ene stuk stelt op de voorzijde het portret voor van president Sadat en het andere toont voorstellingen afgeleid uit het beroepsleven uit het Oude Egypte.

Ethiopië

Zilverstuk van 20 birr, 925/1000, 23,33 g en 38,61 mm, uitgegeven ter gelegenheid van het Jaar van het Kind. Beperkte oplage van 20.000 exemplaren uitsluitend bestemd voor de verzamelaars.

Griekenland

Met datum 1978 doch in feite pas in 1980 uitgegeven, een zilverstuk van 650/1000, 13 g, 31 mm, naar aanleiding van de 50ste verjaardag van de

Bank van Griekenland. Op de voorzijde verschijnt de zittende godin Athena. De oplage van dit stuk van 100 drachmai is beperkt tot amper 2.000 stuks, uiteraard uitsluitend bestemd voor de verzamelaars die de stukken geenszins zullen aankopen tegen de faciale waarde.

Groot-Brittannië en het Britse Gemenebest

In Groot-Brittannië zijn herdenkingsuitgiften tamelijk zeldzaam. De emissie van een crown ter herdenking van de 80ste verjaardag van de koningin-moeder Elisabeth is op zichzelf reeds een gebeurtenis. De munt van eerder minieme faciale waarde (25 pence, dus minder dan 20 BF) wordt uit koper-nikkel vervaardigd, maar er zal eveneens een versie verschijnen uit zilver 925/1000 in proof-kwaliteit.

Het is de eerste keer dat een lid van de koninklijke familie op een Engelse munt afgebeeld wordt. Herinneren we er aan dat de moeder van de huidige vorstin, geboren Lady Elisabeth Bowes-Lyon, een afstammeling is van het vroeger koninklijk huis der Stuarts. In 1926 huwde zij de tweede zoon van Georges V die dan ingevolge de troonsafstand van Edward VIII de koningstitel verwierf.

Een crown voor dezelfde gelegenheid werd reeds op de markt gebracht door het eiland Man dat eveneens nog twee goudstukken van het moduul van de sovereign aanbiedt.

Volgende landen van het Britse Gemenebest geven op hun beurt herdenkingsmunten uit voor de 80ste verjaardag: Guernsey (25 pence), Tuvalu (10 dollars), Gibraltar (crown), Sint-Helena (25 pence), Tristan da Cunha (25 pence) en de Falkland Eilanden (50 pence).

Israël

Ter gelegenheid van de 100ste verjaardag van de geboorte van de in 1940 overleden Zeev Jabotinsky, een van de stichters van de zionistische beweging, worden twee stukken op de markt gebracht: 25 sheqel uit zilver 900/1000, 26 g en 37 mm en 500 sheqel uit goud 900/1000, 17,28 g en 30 mm.

Jamaïca

Naar aanleiding van de Olympische Spelen te Moskou heeft Jamaïca een goudstuk van 250 dollars en een zilverstuk van 25 dollars laten slaan ter ere van de vijf nationale atleten die vroeger reeds de Olympische gouden medaille gewonnen hadden. De stukken tonen de beeldenaars van deze atleten.

Luxemburg

Stuk van 20 francs met dezelfde technische karakteristieken als het nieuw Belgisch stuk van die waarde. Op de voorzijde het portret van groothertog Jan.

Peru

Courante stukken van 50 soles (messing, 27,5 mm) en 100 soles (koper-nikkel, 29,5 mm) met datum 1980. Op de voorzijde: waarde en omschrift; op de keerzijde: het wapen van Peru.

Polen

Goudstuk (900/1000) van 2.000 zlotych, 8 g en 21 mm, ter ere van Marie Curie wiens portret de voorzijde siert.

Samoa

Stuk uit goud, zilver en koper-nikkel, uitgegeven naar aanleiding van de Olympische Spelen te Moskou.

San Marino

Stuk van 1.000 lire, zilver 835/1000, 14,6 g en 31,4 mm, ter herdenking van de 1.500ste verjaardag van de geboorte van Sint-Benedictus, stichter van de Benidictijnenorde die thans nog steeds de door hem opgestelde levensregels toepast.

Thailand

Stukken van 2 en van 10 bath uit koper-nikkel (27 en 32 mm) en van 300 bath uit zilver 925/1000, 22 g en 35 mm, uitgegeven ter ere van prinses Chulabhorn.

Turks en Caicos Eilanden

Uitgifte ter ere van graaf van Mountbatten van Burma, die in Zuid-Oost-Azië een belangrijke rol gespeeld heeft en ondermeer opperbevelhebber was van de geallieerde troepen aldaar. Hij werd in 1979 bij een aanslag gedood. De uitgifte omvat twee goudstukken (100 en 20 crowns) en twee zilverstukken (10 en 50 crowns). Er werden drie verschillende beeltenissen ontworpen.

Zwitserland

Om een mogelijke verwarring tussen de stukken van 5 en 50 centimes te voorkomen zal eerstgenoemde waarde vanaf 1 januari 1982 vervaardigd worden uit een aluminium-koperlegering van geelachtige kleur. De exemplaren uit koper-nikkel zullen uit omloop genomen worden.

BIBLIOGRAFIE

TIJDSCHRIFTENNIEUWS

«Echo Numismatica» maandelijks tijdschrift Afdeling Tienen

12de jaargang, nr. 8, augustus 1980

Kop of schip? (vervolg en slot)

Muntschat.

Gedenkmunt «150 Jaar Onafhankelijkheid België».

En nog een schat van oude munten ontdekt.

Zijn de Italianen ijzervreters geworden?

Benut die kans en bezoek de Koninklijke Munt van België (vervolg).

12de jaargang, nr. 9, september 1980:

Agenda.

Wij horen ook graag Uw mening...

WAERZEGGERS R., Jacht op de Lovenaars, koers met hindernissen.

Minister betaalde 50 frank voor stuk van 25 frank.

De Koninklijke Munt deelt mede.

SCHRAEPEN P.P., Wij zijn niet de enigen en zullen ook niet de laatsten zijn.

SCHRAEPEN P.P., De jacht is open, dus op zoek naar de buit.

Muntverzamelen kan een levensgevaarlijke hobby zijn.

SCHRAEPEN P.P., Dat kan Oostenrijk zich niet lang permitteren!

SCHRAEPEN P.P., Nieuws uit Frankrijk.

SCHRAEPEN P.P., Een feestelijke verjaardag in Engeland.

Nieuws uit eigen land: 25 centiem uit de omloop — Zilveren 100 Frank nog inwisselen tot 15 september 1980 — Gedenkpenningen 150 Jaar België steeds verkrijgbaar — Zeldzame Brusselse munten gevonden in Nederland.

12de jaargang, nr. 10, oktober 1980

Agenda.

SCHRAEPEN P.P., Langzaam maar zeker.

SCHRAEPEN P.P., Eindelijk: «Financiën», grijpt in!

Publikatie van een ontvangen brief.

Geen B.T.W. op goudstukjes.

SCHRAEPEN P.P., Geen 10 Frankstukken meer.

Reeks muntstukken «Fleur de Coin» 1980.

Numismatica Tienen — gedenkpenning 11.11.80.

Vrienden van Stadsmuseum (Hasselt) aan vierde realisatie toe

Benut die kans en bezoek de Koninklijke Munt van België.

Maandelijks tijdschrift voor Numismatiek «Numismatica Leuven»

7de jaargang, nr. 8, augustus 1980:

Verslag van de bestuursvergadering van 8 augustus 1980.

Agenda — Mededelingen — Vers van de pers.

H.D., Numismatica graaft.

7de jaargang, nr. 9, september 1980

Woord van de voorzitter.

Verslag van de bestuursvergadering van 12 september 1980.

Mededelingen — agenda.

De revolutionaire zware munt in Europa sinds de 15de eeuw (Deel 2).

WAERZEGGERS R., Bezoek aan de numismatische tentoonstelling in het kasteel van Sombreffe op 24 augustus.

Reeks muntstukken «Fleur de Coin» 1980.

Maandelijks tijdschrift voor Numismatiek, Limburgs Genootschap voor Munt- en Penningkunde, afdeling Heusden-Zolder.

3de jaargang, nr. 1

Inventaris van de club op 01.09.1980.

VANDAMME L., Het gemeentegeld van Bommershoven 1914-1918.

1980 — Het jaar van de tokens?

Boeken in onze bibliotheek.

VANDAMME L., Gemeentebons 1e Wereldoorlog — deel VIII.

3de jaargang, nr. 2

VANDAMME L., Een eerder zeldzame munt van Maxentius.

VAN KEYMEULEN A., Overzicht van de Belgische muntslag

VANDAMME L., Borgloon.

VANDAMME L., Reinigen en bewaren van munten.

VANDAMME L., Gemeentebons 1e Wereldoorlog — deel IX.

De Koninklijke Munt deelt mede.

Reeks muntstukken «Fleur de Coin» 1980.

VANDAMME L., Minister betaalde 50 frank voor een stuk van 25 frank.

Maandblad voor Numismatiek, Afdeling Dendermonde

3de jaargang, nr. 7, september 1980:

Geschiedkundige schets Dendermonde (3).

Afdelingen van het E.G.M.P. (1ste lijst).

3de jaargang, nr. 8, oktober 1980:

Opwindende vondst in Golf van Mexico.

3de jaargang, nr. 9, november 1980:

De beelden in de voorgevel van het stadhuis van Dendermonde.

Bulletin du Cercle d'études numismatiques

17de jaargang, nr. 3, juli-september 1980:

DOYEN J.-M., Une trouvaille occidentale d'imitations radiées. Deuxième partie: étude de l'ensemble.

SEVERS L., Trouvailles de monnaies gauloises.

Bibliographie — Communication.

HOEKJE VAN DE VERZAMELAAR

De fantasie uitgaven — een officiële waarschuwing.

In naam van de Minister van Financiën, richtte de heer R. Vogeeler, Muntcommissaris, volgend schrijven aan de voorzitters van de numismatische verenigingen:

Mijnheer de Voorzitter,

Sinds enkele maanden worden penningen uitgegeven waarop opschriften voorkomen welke ertoe strekken het publiek te doen geloven aan hun wettelijke waarde: o.m. benamingen die herinneren aan deze van muntstukken (lovenaar, florijn, enz.), een cijfer dat een nominale waarde suggereert, een opschrift «in omloop van... tot...», enz.

Het gaat hier om misleidende opschriften, op de grens van het bedrog. In werkelijkheid hebben dergelijke penningen niet de minste waarde als betaalmiddel; zij hebben geen andere waarde dan deze van het onedele metaal waaruit zij vervaardigd zijn, t.w. enkele centimes.

Ik meen te mogen verhoppen dat het U zal gelieven uw leden kennis te geven van hetgeen voorafgaat.

*Namens de Minister:
De Muntmeester,*

(get.) R. VOGEELEER

We kunnen deze officiële waarschuwing volkomen bijtreden.

Nieuws van de Internationale Commissie voor Numismatiek.

Op de in Augst, in de buurt van Basel, op 2 en 3 mei 1981 gehouden vergadering, besloot het bureau van de Internationale Commissie voor Numismatiek naast het jaarverslag voortaan ook tweemaal per jaar een «Lettre» te publiceren. De redactie wordt verzorgd door de heer H.A. Cahn en de publikatie vermeldt aktualiteitsinlichtingen, gegevens over het numismatisch onderricht in de universiteiten, over de aan gang zijnde numismatische werken, over tentoonstellingen van munten en medailles, over de recente publikaties die van belang zijn, over de onderwerpen en de data van colloquia en numismatische kongressen en over eventuele muntendiefstallen in openbare verzamelingen. De medewerking van de lezers

wordt op prijs gesteld en het tijdschrift «Lettre» zal derhalve ook een rubriek «Brievenbus» hebben.

«Lettre» wordt gratis toegestuurd aan elke instelling of ieder numismaat die er belangstelling voor betoont. Het volstaat te schrijven aan de heer H.A. Cahn, Rüttimeyerstrasse 12 te CH-4054 Basel.

Het eerste nummer van «Lettre» beantwoordt volkomen aan de doelstellingen en betrachtingen van de oprichters.

Een munttentoonstelling te Doornik.

Ter gelegenheid van de ingebruikname van de nieuwe lokalen, organiseerde de direktie van de zetel Doornik van de Bank Brussel Lambert een tentoonstelling «Doornikse gouden en zilveren munten uit Belgische verzamelingen».

De muntgeschiedenis van Doornik gaat vele eeuwen terug en is tamelijk complex. De verscheidenheid van de aanmuntingen is ongemeen: Merovingische, Karolingische en bisschoppelijke munten terwijl op het einde van de 13de eeuw Doornik een Franse koninklijke muntslagplaats was. Hendrik VIII, koning van Engeland, bezette de stad van 1513 tot 1518 en liet er eveneens munt slaan. Keizer Karel heroverde Doornik en hij en zijn opvolgers tot en met Karel II (1665-1700) maakten op hun beurt gebruik van het muntatelier. De belegeringen van 1521, 1581 en 1709 gaven aanleiding tot de uitgifte van noodmunten.

Een munttentoonstelling te Brussel.

Van 6 tot 12 september 1980 had in de lokalen van het agentschap van de Generale Bankmaatschappij in de François Vekemansstraat te Brussel een numismatische tentoonstelling plaats, georganiseerd door de Numismates de Bruxelles van wiens leden alle tentoongestelde munten afkomstig waren. Men kon er onder meer bewonderen: een bijna volledige reeks van de munttypen van het koninkrijk België, Belgische medailles uit de tijd van Leopold I, een prachtige selectie oude munten uit onze gewesten terwijl vijf toonkasten respektievelijk gewijd waren aan de primitieve munten, stukken uit de antieke wereld, uit de Romeinse republiek, uit het Romeins keizerrijk en uit het Byzantijns keizerrijk.

Interpam 81.

Van 15 tot 18 juli 1981 wordt in Toronto (Canada) het jaarlijks Interpam-kongres gehouden. Interpam is de afkorting voor International Paper Money. Op het programma vindt men ondermeer een grote ruilbeurs (op 1 juli

van dit jaar waren reeds 30 % van de beschikbare tafels weerhouden), een uitzonderlijke veiling, tal van voordrachten en een tentoonstelling. Voor nadere inlichtingen kan men terecht bij Interpam 81, P.O. Box 704, Station B, Willowdale, Ontario Canada M2K. 2PQ.

Deze manifestatie wordt van 22 tot 25 juli, steeds te Toronto, gevolgd door het jaarlijks kongres van de Canadian Numismatic Association (C.N.A.) terwijl van 28 juli tot 2 augustus te New Orleans (Louisiana, U.S.A.) het jaarlijks kongres plaats heeft van de American Numismatic Association (A.N.A.).

Er werd een speciaal programma uitgewerkt om de verbinding te maken tussen Interpam en het kongres van de C.N.A. Gedurende de vier dagen die de beide manifestaties scheiden is een bezoek aan Ottawa voorzien alwaar men diverse instellingen en musea kan bezoeken, met ondermeer de Royal Canadian Mint.

Een wedloop tegen het hamsteren van de centstukken.

De Amerikaanse burgers klagen steen en been over hun gedurig tekort aan stukken van 1 cent, welke door omzeggens iedereen gehamsterd worden. Niettemin levert het Amerikaans munthof een enorme inspanning om aan die situatie te verhelpen. Gedurende de eerste vijf maanden van 1980 werden 5.217.260.800 cents geslagen, wat een gemiddelde geeft van meer dan 1 miljard stukken per maand! Voor dezelfde tijdsspanne in 1979 bedroeg de produktie 4.897.521.000 stukken.

Belgisch stuk van 1 frank zonder datum.

Ingevolge de reeds eerder in ons tijdschrift opgenomen melding aangaande een Belgisch stuk van 1 frank zonder datum, meldt de heer Maurice Auverdin, Mercelisstraat 76 te 1050 Brussel, dat ook hij omstreeks de jaren 1975-76 in de circulatie een stuk van 1 frank gevonden heeft waarop geen datum voorkomt. Bewust stuk heeft een Nederlandstalig omschrift.

Anderzijds ontdekte de heer L. Nollomont, rue de Schaerbeek 17 te 6660 Houffalize in de muntomloop te Marche-en-Famenne verleden winter een stuk van 5 frank, Franstalig omschrift, datum 1977 maar geslagen op een muntplaatje van 1 frank. Het stuk is in perfecte muntslag en de rand is uiteraard effen, hetgeen normaal is gezien op het ogenblik van de slag de te kleine muntplaat niet lateraal ingedrukt werd. Het stuk weegt 3,98 g wat het theoretisch gewicht van 4 g sterk benadert.

Derde Vijfjaarlijkse Numismatische Dagen van Brussel.

Op zaterdag 9 en zondag 10 mei 1981 organiseren de Numismates de Bruxelles, afdeling van het E.G.M.P., in samenwerking met de Syndikale Kamer van Deskundigen en Handelaars in Numismatiek van België, de derde Vijfjaarlijkse Dagen van de Numismatiek die doorgaan in het moderne World Trade Center te Brussel.

De beurs zal beide dagen voor het publiek toegankelijk zijn van 10 tot 17 uur. Bij die gelegenheid zal ook een herdenkingspenning geslagen worden terwijl eveneens een munttentoonstelling, voornamelijk gewijd aan de Brusselse muntslag, geprogrammeerd staat.

Het aantal tafels is beperkt tot 200 en de huurprijs voor een tafel van 1,20 meter bedraagt 1.500 BF voor de beide dagen.

Voor reservaties en nadere inlichtingen kan men zich wenden tot de heer Fernand Jouret, Steenweg op Wemmel 159 te 1090 Brussel (tel. 02/426.04.23).

4de Internationale Numismatische Dag te Dendermonde.

Op 28 mei 1981 (Hemelvaartdag) organiseert de Numismatische Kring van Dendermonde, aangesloten bij het E.G.M.P., zijn vierde internationale numismatische dag. Nadere inlichtingen omtrent deze manifestatie zijn te bekomen bij de heer R. Van Brussel, Noordstraat 7, te 9108 Eksaarde (tel. 091/46.93.74).

Lokaalverandering bij de Cercle Numismatique Hennuyer te Mons.

De vergaderingen van voormelde vereniging, aangesloten bij het E.G.M.P., zullen voortaan doorgaan in de lokalen van de Crédit Commercial de Mons, Chaussée de Binche te Mons, de vierde zondag van de maand vanaf 9.30 u.

Numismatische tentoonstelling te Vleisalm.

De Cercle numismatique du Val de Salm, aangesloten bij het E.G.M.P., organiseert op zondag 8 februari van 9 tot 17 uur zijn traditionele tentoonstelling. Aangemoedigd door het in 1980 verworven succes ter gelegenheid van de manifestatie naar aanleiding van het millenium van het prinsbisdom Luik en de 150ste verjaardag van de Belgische onafhankelijkheid, heeft het bestuur besloten ook in 1981 een tentoonstelling in te richten, dit keer gewijd aan de zowel Griekse als Romeinse Oudheid.

In meer dan twintig tentoonstellingskasten zal men verschillende verzamelingen kunnen bewonderen, welke allen aan de leden toebehoren. Dit

VEILINGEN EN CATALOGI

jaar kan de vereniging ook op de medewerking rekenen van het Musée Archéologique Luxembourgeois uit Aarlen dat voor die gelegenheid bijzondere zeldzame voorwerpen zal in bruikleen geven. Onder deze voorwerpen vermelden wij speciaal de beroemde gietvorm van de Romeinse valsmunter die te Aarlen ontdekt werd en een enig bekend stuk is in de ganse wereld.

Alle aspecten uit deze periode van de geschiedenis zullen belicht worden: Griekse munten, officiële Romeinse munten, Gallische nabootsingen, de "noodmunten" en dergelijke.

Deze tentoonstelling heeft plaats in het Pensionnat du Sacré-Coeur, rue des Chars à Boeufs te Vielsalm, van 9 tot 17 uur. Een gedeelte van de zaal zal voorbehouden worden aan de beroepsnumismaten die er hun munten zullen tentoonstellen.

Deze kulturele en numismatische manifestatie loont de moeite. Voor nadere inlichtingen kan men zich wenden tot de heer J.L. Dengis, Ville du Bois 3 te 6690 Vielsalm.

De heer Jean Elsen (Tervurenlaan 65 bus 1, 1040 Brussel): *lijst nr. 25 van september 1980*: geïllustreerde lijst bevattende stukken uit de Griekse wereld, munten met portretten van Romeinse keizerinnen, munten uit de Romeinse republiek en het Romeins keizerrijk, bronzen Romeinse munten van na de hervorming van Diocletianus, bronzen Byzantijnse munten, stukken van de Sassaniden en de Moslims, gouden munten, stukken uit de Zuidelijke en de Noordelijke Nederlanden, Nederland, Frankrijk (provinciale en koninklijke munten), jetons en penningen, België, Europa. De lijst bevat volgende bijdragen: Un nouvel élément dans l'analyse du monnayage byzantin d'argent frappé à Carthage au nom de Théodose (H. Pottier) — Le monnayage de bronze pendant le règne conjoint de Justin et Justinien (H. Pottier) — Quelques données sur une médaille des Pays-Bas méridionaux figurant L. Torrentius, évêque et numismate du XVIe siècle (E. Chantraine) — Onbekende drie stuiverstukken uit Rekem (M. Hendrickx).

Lijst nr. 26 van oktober-november 1980 vangt aan met volgende artikels: Le grand brûlé de Stokkem (H. Frère) — Een opmerking bij de congiaria-voorstellingen op Romeinse munten (J. Van Heesch) en een Note Byzantine. Volgende muntsoorten worden aangeboden: Griekse wereld, bronzen Romeinse munten van hoge kwaliteit, gouden munten, middeleeuwen, moderne zilveren munten, penningen, jetons, goedkope Griekse bronzen munten, denarii en antoniniani van het Romeins keizerrijk, koperen munten van de Zuidelijke Nederlanden, moderne en hedendaagse munten van de gehele wereld.

Comptoir Chanlis (rue de Lennery 17 B, 6430 Walcourt): *lijst nr. 718 van oktober 1980*: numismatische boeken en hedendaagse FDC-munten.

Mevrouw Maria Cools (Langestraat 140, 8000 Brugge): *geïllustreerde lijst nr. 1 van oktober 1980*: munten uit Vlaanderen, Brabant en de overige gewesten der Zuidelijke Nederlanden, het beleg van Antwerpen, het koninkrijk België, Kongo en het buitenland.

Lux-Numis (rue J.-P. Kommes 20, Oberanven-Luxemburg): *lijst herfst 1980*: Luxemburgse, Franse, Belgische en Duitse munten, talers, Duitse en Franse noodmunten en munten van over de hele wereld.

Monnaies & Médailles S.A. (Malzgasse 25, CH-4002 Basel): *lijst nr. 425 van september 1980*: Hellenistische munten, personifikaties op Romeinse munten, moderne goudstukken, Zwitserse en Nederlandse munten.

Lijst nr. 426 van oktober 1980: Punische munten, gouden Byzantijnse stukken, Duitse goudstukken, Zwitserse zilverstukken, munten uit Augsburg en Italiaanse varia.

De heer Emile Bourgey (rue Drouot 7, F-75.009 Paris) organiseerde op 13 en 14 november 1980 een openbare muntenveiling waarin volgende soorten aan bod kwamen: Griekse, Romeinse, Byzantijnse, Gallische, Franse en buitenlandse stukken. Verder was er een mooi geheel munten van Franche-Comté (Besançon), loten en numismatische naslagwerken.

Auctiones S.A. (Malzgasse 25, CH-4002 Basel) hield een veiling op 30 september en 1 oktober 1980 gewijd aan een reeks stukken uit de Griekse wereld van het Iberisch schiereiland tot aan de Indische grens. Een andere reeks bestond uit bronzen munten uit de periode van de aes grave waaronder een as van 306 gram, Byzantijnse munten, een verzameling stukken uit de Boven-Rijnstreek, munten uit Baden en een collectie tegengestempelde Duitse stukken. Tenslotte waren er ook nog munten uit Noord-West Duitsland en diverse.

Banque Leu (Bahnhofstrasse 32, CH-8022 Zürich) hield op 22 en 23 oktober 1980 de veilingen nrs. 26 en 27. De eerste veiling omvatte vier luiken: Europese munten uit de periode van de Franse Revolutie en het Eerste Keizerrijk met een belangrijk aandeel Napoleonistische munten uit goud en zilver in een opmerkelijke staat van bewaring. Vervolgens kwamen drie gespecialiseerde verzamelingen respectievelijk gewijd aan de muntslag uit Hamburg, Mainz en Regensburg.

De tweede veiling bood een uitzonderlijke reeks aan van 288 talers uit het Duits Keizerrijk. Het oudste stuk werd in 1486 in Hall aangemunt en de recentste stukken stammen uit de tijd van Frans II. Ook hier valt een uitzonderlijke staat van bewaring op, wat tot uiting komt op de platen die alle gekatalogeerde stukken afbeelden.

De heer Heinz.-W. Müller (Wermelskirchener Strasse 25, D-5650 Solingen 25) deelt mede dat hij op 30 en 31 januari 1981 zijn 31ste openbare muntenveiling zal houden. Belangstellenden kunnen de veilingscatalogus op voormeld adres aanvragen.

HERNIEUWING DER LIDGELDEN

Voor 1982 zal het lidgeld bepaald worden door de algemene vergadering van 19 maart 1981. Inmiddels blijft het lidgeld behouden, ondanks de voortdurende onkostenstijging.

Herinneren wij er aan dat het lidgeld 325 BF bedraagt voor leden die in België of in het groothertogdom Luxemburg verblijven en 375 BF voor leden die buiten deze twee landen wonen. Het lidgeld voor de beschermende leden blijft eveneens vastgesteld op een minimum van 500 BF.

Wij vestigen er tevens de aandacht op dat dit lidgeld uitsluitend bestemd is voor het E.G.M.P. en dat elke afdeling aan haar leden een afzonderlijke bijdrage mag vragen om haar eigen onkosten te dekken. Teneinde alerhande briefwisselingen en onnodige kosten te vermijden verzoeken wij de bij een afdeling aangesloten leden hun bijdrage voor het E.G.M.P. te willen betalen via hun afdeling.

Eveneens vragen wij de secretarissen of schatbewaarders van de afdelingen om zo spoedig mogelijk de geïnde lidgelden te willen overmaken teneinde te vermijden dat de in regel zijnde leden een onderbreking zouden ervaren in de toezending van het *Tijdschrift voor Numismatiek*.

Leden die niet tot een afdeling behoren kunnen hun bijdrage vereffen door storting of overschrijving op P.C.R. nr. 000-0846038-04 van het Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde, de Broquevillelaan 53 te 1200 Brussel.

Buitenlandse leden kunnen eveneens hun lidgeld vereffen door middel van een internationaal postmandaat op naam van de schatbewaarder Pierre le Maire, de Broquevillelaan 53 bus 12 te 1200 Brussel. Omwille van de inningskosten van een bankcheck worden de leden die op deze manier wensen te betalen, verzocht het bedrag te vermeerderen met 100 BF. Indien de bankcheck opgemaakt is in vreemde valuta bedraagt de vermeerdering de tegenwaarde van 150 BF.

Teneinde een onderbreking in de toezending van het *Tijdschrift voor Numismatiek* te vermijden, verzoeken wij onze leden met aandrang hun bijdrage te willen vereffen ten laatste vóór 31 december 1980.

De lidkaarten zullen aan de secretarissen der afdelingen verstuurd worden en tevens rechtstreeks aan de leden die hun betaling met 9 BF verhogen.

De Schatbewaarder

Pierre LE MAIRE

INHOUDSTAFEL 1980

Antieke munten

BOGAERT R., De muntcirculatie in Egypte vóór de Macedonische overheersing. blz. 19-27.

GALLE S., Inleiding tot de numismatiek der Sassaniden, blz. 262-266 en 364-369.

SCHEERS S., Enkele niet gekende Gallische nabootsingen van Romeinse denarii. blz. 125-132.

VANHOUDT H., De Romeinse munttechnologie. blz. 164-178.

Chronologie van de Romeinse keizerlijke munten. blz. 297-302.

Bankbiljetten

De stedelijke bankbriefjes der stad Gent. blz. 324-325.

Valse Belgische bankbiljetten van 1.000 Frank. blz. 340.

Belgische munten

LEENDERS R., La pièce belge de cinq centimes au millésime 1932. blz. 74-84.

WAERZEGGERS R., De eerste nikkelhoudende munten en de rol die België heeft gespeeld bij de ontwikkeling van de moderne kopernikkelen pasmunt. blz. 192-212.

Belgisch stuk van 1 frank zonder datum. blz. 243 en 390.

Het einde van het Belgisch muntstuk van 25 centiem. blz. 339-340.

Het nieuw muntstuk van 20 frank. blz. 244-245.

Het nieuw muntstuk van 500 frank. blz. 338-339.

De reeksen F.D.C. België 1980. blz. 346-347.

Stukken van 10 centiem «met gaatje», geslagen voor Leopold II. blz. 243.

Buitenlandse munten

COLAERT M., Nieuwe aanmuntingen. blz. 226-232, 277-280, 327-332 en 378-382.

DUPLESSY J., L'esterlin au type irlandais de Waleran II, seigneur de Serain (1304-1353 et 1364-1366). blz. 51-59.

MATAGNE L., Un demi siècle de monnayage vatican. blz. 94-98.

MOENS J., De muntcirculatie tijdens de Latijnse Unie. blz. 268-275.

ORBAN R., Les beaux écus de Louis XIV et l'envers du décor. blz. 118-124.

De Amerikaanse muntproductie in 1979. blz. 344.

Een ernstig probleem voor de Amerikaanse muntverantwoordelijken: de thesaurisatie van stukken van 1 cent. blz. 345-346.
 Gedaan met het stuk van sixpence. blz. 340-341.
 La Monnaie de Paris et ses ateliers de Pessac et du Quai Conti. blz. 104-116.
 Reeksen F.D.C. Frankrijk 1980. blz. 343.
 Verkoop van dollars van Carson City. blz. 344-345.
 Vooruitzichten muntproductie 1980 bij de Munt van Parijs. blz. 342.
 Een wedloop tegen het hamsteren van de centstukken. blz. 390.

Eretekens

MICHAUX E., Une décoration belge à retrouver. blz. 99-100.
 Een prestigieuze schenking aan het Penningkabinet. blz. 341-342

Jetons en penningen

DE BAECK P., Enkele beschouwingen over het Brugse Vrije. blz. 218-223.
 DEGEL P., De Tiense Suikerraffinaderij in de numismatiek. blz. 32-42.
 DEWIT H., Bedenkingen bij het stuk van 25 Lovenaar. blz. 308-311.
 LIPPENS J., George Vindevogel (1923-1977). blz. 314-319.
 MICHAUX E., Une médaille belge quasi inconnue. blz. 102-103.
 SUETENS I., De medaille van de Limburgse Vrijwilligers van 1790. blz. 138-147.
 Taelman J., Gedenkpenning bij de inwijding van het verbindingskanaal «De Coupure» te Brugge in 1753. blz. 149-152.
 Taelman J., Een Brugse penning van 1667. blz. 282-284.
 VAN DEN DUSSEN A.G., Deux médailles sur le siècle de Maestricht de 1579. blz. 153-156.
 VAN HEURCK P., Les débuts de la Belgique vus à travers la loupe du numismate. blz. 158-163.
 Een motie van het Koninklijk Belgisch Genootschap voor Numismatiek aangaande bepaalde recente medailleuitgiften. blz.
 Zilveren gedenkpenning van O.L.Vrouw van St.-Jan te Poperinge. blz. 242-243.

Munten van de Nederlanden

BAURIN G., Monnaies namuroises du médaillier de la Société Archéologique de Namur. blz. 4-17.
 COCKSHAW P., La politique monétaire en Flandre des ducs de Bourgogne de la Maison de Valois, 1384-1430. blz. 19-31.
 DELMONTE A., Gothische gouden munten van onze provincies vestigen rekords. blz. 304-306.
 DELMONTE A., De ontwikkeling van de numismatische markt. blz. 354-362.

ENNO VAN GELDER H., Het wapen van Vlaanderen op Noord-Nederlandse munten. blz. 60-62.
 FRERE H., Le daler de Ferdinand de Bavière, prince-évêque de Liège (1612-1650). blz. 63-66.
 HAECK A., De munten van Clementia van Boergondië, goevernante van het graafschap Vlaanderen tijdens de kruistochten van Robrecht II van Jeruzalem (1095-1099). blz. 67-72.
 LUCAS P., Numismatique limbourgeoise — hybrides de «monnaies noires». blz. 85-87.
 LUCAS P., Trouvaille de monnaies du Hainaut à Boussu. blz. 88-92.

Noodgeld

DE MEY J., Le Comité National de Secours et d'Alimentation. blz. 44-49.
 VANDAMME L., Noodbiljetten uitgegeven door de Kempense kolenmijnen te Waterschei. blz. 286-287.
 WAERZEGGERS R., Een weinig gekend Leuvens noodbriefje. blz. 322-323.
 De munten van het rijkspsychiatrisch centrum te Rekem. blz. 343.

Varia

COLAERT M., Becker de befaamde muntvervalser. blz. 374-376.
 SCHOONHEYT J., Monnayage non conventionnel. blz. 134-137.
 VAN LAERE R., Muntschatten en de Wet van Gresham of een poging tot analyse van de begrippen «goed» en «slecht» in de monetaire geschiedenis. blz. 180-191.
 Afdelingen van het E.G.M.P. blz. 253-259.
 De algemene vergadering van het E.G.M.P. blz. 213-216.
 De algemene vergadering 1981 van het E.G.M.P. blz. 349-350.
 Bij de Numismates de Bruxelles. blz. 246-247.
 Derde Vijfjaarlijkse Numismatische Dagen van Brussel. blz. 391.
 Ereprijs Numismatica Tienen. blz. 351-352.
 De fantasie uitgiften — een officiële waarschuwing. blz. 388.
 Interpam 81. blz. 389-390.
 Een munttentoonstelling te Brussel. blz. 389.
 Een munttentoonstelling te Doornik. blz. 389.
 Lokaalverandering bij de Cercle Numismatique Namurois. blz. 343.
 Lokaalverandering bij de Cercle Numismatique Hennuyer te Mons. blz. 391.
 Nationale ruildag ingericht door Numismatica Heusden-Zolder. blz. 343.
 Nieuws van de Internationale Commissie voor Numismatiek. blz. 388-389.
 Numismatische tentoonstelling te Vielsalm. blz. 391-392.
 Numismatisch week-end van de Cercle de Couvin. blz. 246.

Ruilbeurzen. blz. 296.

Samenstelling bestuur Numismatische Kring Hasselt. blz. 347-348.

Tijdschriftennieuws. blz. 235-239, 288-290, 334-335 en 384-386.

Vergaderingen van Numismatica Heusden-Zolder. blz. 348.

Vierde internationale Numismatische Dag te Dendermonde, blz. 391

Veilingen

De veiling Van Alsenoy, Antwerpen, 8 december 1979. blz. 245-246.

Veiling Van Alsenoy, 15 november 1980. blz. 347.

Veiling van de verzameling van Docteur L., Parijs 30 mei 1980. blz. 295.

Veiling Williame, Brussel 10 mei 1980, blz. 293-294.

Veilingen en catalogi. blz. 249-251, 292-293, 336-337 en 393-394.